

2 СТРАНИЦА • СРЕДА 5 ЈАНУАРИ 1994 ГОДИНА

ДНЕВНИ

НОВИ ИСТОРИСКИ ДОКУМЕНТИ

Како е распарчувана Македонија

● Софискиот весник „Континент“ публикува, наводно, досега непознат извештај на британскиот Форин од 1 јануари 1994 година. - Со термините „окупација“, „добие ни делови“, „бугаризација“ и слично, лондонското Министерство кажува дека Македонија не е ниту бугарска, ниту грчка, ниту српска

БРАНКО ТРИЧКОВСКИ
(Наш постојан дописник)

Софија, 4 јануари

Денешен софиски „Континент“ посветува цела страница на еден извештај на британскиот Форин офис за „македонскиот проблем“. Анализата е од јануари 1944 година. Документот се чува во Државниот британски архив и, според авторот на прилогот, досега бил непознат за бугарската јавност.

Извештајот на британското Министерство за надворешни работи, онака како што го претставува авторот на прилогот Јордан Ангелов, е еден историски пресек на „македонскиот проблем“ и на можностите за негово регулирање по војната. Меѓутоа, вториот дел е многу „тенок“ и штетува на заклучокот дека можеби и не е објавен во целост. На таков заклучок наведуваат и амбицијите на Ангелов да докаже дека „историските документи покажуваат дека грчките претензии кон Македонија се неосновани“. Таа негова теза има основи во овој документ, но, во суштина, не понинува многу подобро и неговата примарна заложба: да покаже дека тие документи се на страната на Бугарија.

Тешко е да се направат преглед на историскиот дел на овој извеш-

тај. Тој почнува со елинизацијата на Македонија во деветтиот век пред нашата ера и завршува со почетокот на Втората светска војна. Од тој огромен период можеби треба да се одбележи констатацијата дека „Филип и Александар Македонски, владетели на Македонија, го прошируваат своето господство над грчките градови - држави по македонското крајбрежје и во јужна Грција... Постојат, значи, јасно разграничување на Македонија и на Грција што може да биде интересно во врска со грчките претензии околу јазедата од Вергина.“

Форин офис констатира дека „современата форма на македонското прашање е резултат од создавањето на бугарската егзархија и на грчката патријаршија. Според британското Министерство, прво, „од македонски бегалци (кои во Бугарија биле многубројни и претставувале речиси една половина од населението) е формиран врховен комитет со барање за приклучување на Македонија кон Бугарија“. Една година подоцна, односно во 1896 година, според овој извештај, е создадена Внатрешната македонска револуционерна организација „чија цел беше автономија за Македонија, а нејзините водачи и покрај тоа што беа Словени, со години се обидуваа да воспостават пријателски односи

со сите националности во Македонија“.

Како што се гледа, дозволена е сериозна грешка од три години во однос на создавањето на ВМРО.

Потоа следува кус осврт на балканските војни, на Првата светска војна и на меѓувосниот период. Има тука и некои детали кои говорат многу. На пример, се вели дека со Букурешкиот мировен договор Македонија е разделена по линиите на реалната окупација. Значи, се говори за окупација, а не за какво било ослободување. Или, на пример, една ваква формулација: „Земјата (Македонија 1915, н.з.) беше бугаризирана, бугарски свештеници и учители беа испраќани и словенските жители ги менуваа завршетоките на своите презимена од „ик“ на „ов“. Претходно, се разбира, земјата е србизирана според одредбите на Букурешкиот мировен договор и тоа во овој дел што сега се означува како Вардарска Македонија. Во тие години, согласно со Нејскиот договор, Грција „работи на размена на населението со Бугарија и на тој начин обезбеди преместување на голем дел од Словените од нејзината источна Македонија“. Пред тоа, Грција „ја доби северна Македонија, Солун и егејското крајбрежје до утоката на Места“.

Значи, повторно се говори за

„добивање“ за „реална окупација“. Тоа е во согласност со терминологијата од Втората светска војна и, за се гледаат амбицијите на терминот во однос на Македонијата. Така, авторот на прилогот „Континент“ завршува доста

Во тој поглед, „Србија“ дека македонските Словени Срби кои бараат само несклади образовани за да ги прифатат“. Тој став ги претворил жалбите на Македонците до Заедницата на народите „лиот свет“.

Ефектот, според Форин, беше реакцијата на ВМРО Југославија става непријателен.

Прегледот завршува со тоа дека „голем дел од нивото во југословенска Македонија беше автономистички настан, друг дел бил за приклучување на Македонија кон Бугарија“.

Во својата дополнителна, авторот Јордан вели дека овој извештај воопшто може да се смета за „пронајстрој“ и дека „историските ховните врска на населението на Македонија со Бугарија, прваат да ги следат поголем дел од словенските Македонци“.